

تاریخ تقسیمات سیاسی در استان همدان

تالیف: دکتر احمد حیدری

سرناسه: حیدری، احمد، ۱۳۴۶-
عنوان و نام پدیدآور: تاریخ تقسیمات سیاسی در استان همدان / تألیف احمد حیدری.
مشخصات نشر: تهران: پیروان ولایت، ۱۳۹۹.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۵۳۱۱۳-۹: ۲۰۸ ص: جدول، نقشه.
وضعیت فهرست نویسی: فیا
یادداشت: کتابنامه: ص. ۲۰۵ - ۲۰۶.
موضوع: همدان (استان) -- تقسیمات کشوری
موضوع: Administrative and political divisions: Hamadan (Iran: Province)
رده بندی کنگره: ۳۵۱/۵۵۴۳۰۲۱۳: ۷۲۴۶۹
رده بندی دیویی: ۶۱۳۱۳۵۸: ۳۵۱/۵۵۴۳۰۲۱۳
شماره کتابشناسی ملی: ۶۱۳۱۳۵۸

تاریخ تقسیمات سیاسی در استان همدان

ناشر پیروان ولایت
مؤلف دکتر احمد حیدری
چاپ اول / ۹۹
شمارگان ۵۰۰ جلد
چاپخانه پیشگام
قیمت ۴۵۰۰۰۰ ریال

شابک
۹۷۸-۶۲۲-۶۵۳۱۱۳-۹

شماره تماس انتشارات پیروان ولایت
۰۹۱۹۱۹۷۱۴۲۸ و ۰۹۳۵۴۱۳۳۹۱۳

فهرست مطالب

۶		مقدمه
۱۰		فصل اول : کلیات
۴۴		فصل دوم: شهرستان همدان
۶۲		فصل سوم: شهرستان ملایر
۸۵		فصل چهارم: شهرستان نهاوند
۱۰۲		فصل پنجم: شهرستان تویسرکان
۱۱۴		فصل ششم: شهرستان کبودرآهنگ
۱۲۸		فصل هفتم: شهرستان اسدآباد
۱۴۱		فصل هشتم: شهرستان بهار
۱۵۰		فصل نهم: شهرستان رزن
۱۶۰		فصل دهم: شهرستان فامنین
۱۶۸		فصل یازدهم: شهرستان درگزین
۱۷۵		نتیجه گیری:
۱۸۱		ضمائم:
۱۹۷		منابع:

مقدمه

هدف هر دولت از تقسیمات سیاسی، مدیریت بهتر فضای جغرافیایی کشور است. در تعریف تقسیمات سیاسی می توان گفت : تقسیمات سیاسی، ساماندهی و مدیریت فضای جغرافیایی کشور با توجه به ویژگی های طبیعی، تاریخی و فرهنگی و با هدف تسهیل اعمال حاکمیت از سوی دولت، تمرکز دایی، توسعه متوازن مناطق از حیث منابع و امکانات و تسهیل دسترسی ساکنین هر منطقه به خدمات دولتی و غیر دولتی است. در دنیای معاصر دولت ها برای تحقق اهداف فوق الذکر سبک و شیوه های متفاوتی را در تقسیمات سیاسی بکار گرفته اند، که اهم آنها نظام های متمرکز یا تک ساخت و غیر متمرکز و فدرال یا چند ساخت می باشند. در نظام سیاسی متمرکز، یک ساخت سیاسی متمرکز وجود دارد که در مرکز سیاسی کشور یا همان پایتخت مستقر بوده و بر کل سرزمین و مملکت حکمرانی می کند. در نظام سیاسی غیر متمرکز یا فدرال ، قدرت صرفاً در مرکز متمرکز نیست بلکه نواحی و ایالات هم در حاکمیت سهم و نقش داشته و در اکثر امورات خود بر مبنای قانون، قادر به تصویب قوانین، سیاستگذاری و اعمال حاکمیت هستند.

تقسیمات سیاسی در کشور ما از نوع متمرکز است و سطوح تقسیمات در آن اعم از استانداریها، فرمانداریها و بخشداری ها، واسطه بین حاکمیت متمرکز سیاسی و مردم در محدوده و قلمرو خود هستند. علی رغم کاستی های تقسیمات سیاسی موجود، استقرار هر کدام از سطوح تقسیماتی اعم از استان، شهرستان، بخش، شهر و دهستان به لحاظ تقویت و ارتقاء سیاسی هر منطقه و در نتیجه حضور نمایندگان حاکمیت سیاسی اعم از استاندار، فرماندار و بخشدار، خود یکی از عوامل مهم توسعه و پیشرفت مناطق در ایران بوده است. چرا که استقرار هر کدام از

سطوح سیاسی فوق، بدنبال خود استقرار ادارات و امکانات و منابع و اعتبارات دولتی و ارائه خدمات متنوع اداری و غیر اداری را بدنبال داشته است. پس یکی از دستاوردهای مهم تقسیمات سیاسی در ایران کمک و تسریع در توسعه مناطق است. همدان نیز از این قافله عقب نمانده و طی قرن جاری از حیث تقسیمات سیاسی تحولات زیادی بخود دیده است.

اولین قانون تقسیمات سیاسی در ایران در سال ۱۲۸۵ در اواخر عصر قاجار تحت عنوان قانون انجمن های ایالتی و ولایتی روی داد. و همدان در این تقسیمات یکی از ولایت های دوازده گانه ایران بود. در دوره پهلوی اول در سال ۱۳۱۶، دومین قانون تقسیمات کشوری تصویب و بر اساس آن همدان یکی از شهرستان های ۴۹ گانه کشور و جز استان پنجم به مرکزیت کرمانشاه بود. بعد از پیروزی انقلاب اسلامی قانون تقسیمات کشوری جدید تحت عنوان قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری در تاریخ ۱۳۶۲/۴/۱۵ تصویب گردید. هر چند روند تغییر و تحولات در عصر پهلوی با تکیه بر الگوی نظام سیاسی متمرکز شکل گرفت و در دوره نظام جمهوری اسلامی نیز رویه تمرکزگرایی تقویت گردید. ولی مشکلات موجود در قانون تقسیمات کشوری و ضرورت دادن اختیار به واحدهای تقسیمات سیاسی در پایین دست کاملاً محسوس است. بحث های متنوعی در این باره در کشور مطرح و ضرورت نیاز به تغییرات در قانون تقسیمات کشوری موجود مورد توجه محققین، کارشناسان و مسئولین قرار گرفته و هر از چند گاهی مطرح و باز به حاشیه رفته و مسکوت و بی نتیجه مانده است.

در عصر حاضر کشورهای توسعه یافته در روند تصمیم سازی سریع و چابک بوده و نظامهای آنها به سمت غیرمتمرکز شدن و دادن اختیار بیشتر به واحدهای زیر مجموعه می باشند. کشور ما علی رغم دستیابی به پیشرفت های متنوع در عرصه های مختلف نظامی، اقتصادی، سیاسی

و عرصه بین الملل، در زمینه نوع و کیفیت تقسیمات سیاسی کشور و سطح اختیارات آنها مشکلاتی داشته و پیشرفت چندانی نداشته است. پس ضرورت دارد این موضوع مهم نیز بدور از خط و جناح و انگیزه های خاص سیاسی و حزبی، مورد بازبینی و بررسی عالمانه و کارشناسی قرار گرفته و ساز و کار های جدیدی در این باره اتخاذ گردد.

نوشته حاضر تحت عنوان «تاریخ تقسیمات سیاسی در استان همدان» سعی دارد اطلاعات کلی و پایه در زمینه چگونگی شکل گیری استان همدان و شهرستان و بخش های تابعه را ارائه نماید. کتاب مشتمل بر یازده فصل بوده و روند تقسیمات سیاسی در استان همدان از اواخر عصر قاجار تا سال ۱۳۹۸ را پوشش داده است و تلاش دارد راوی تغییرات مختلف در استان در سطوح مختلف بوده و الحاق و انتزاع های صورت گرفته در درون استان و یا با استان های همجوار را بیان نماید. در کتاب برای هر شهرستان فصلی اختصاص یافته و سعی شده است تحولات جمعیتی در هر روستا و دهستان استان، طی محدوده زمانی پنجاه سال (۱۳۹۵-۱۳۴۵) آورده شود. تا منبع و دست مایه ای برای ایجاد پرسش و ضرورت بررسی علل کاهش و تغییرات عمده جمعیتی در روستاهای استان توسط محققین، دانشجویان و بویژه کارگزاران نظام باشد. تا در تحقیقات و ارزیابی ها و تحلیل های آینده مدنظر بوده و مورد استفاده قرار گیرد. همچنین تلاش شده زبان مردم هر روستا، نام قبلی روستا و فاصله آن تا مرکز بخش، شهرستان و استان حتی المقدور آورده و بیان شود. ضمناً در جداول مربوط به هر دهستان، در روستاهای فاقد جمعیت از عدد صفر (۰) و در روستاهایی که جمعیت یا دیگر اطلاعات آنها بدست نیامده از خط تیره (-) استفاده شده است. همچنین نقشه های تقسیمات سیاسی از استانداری همدان و سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان تهیه و استفاده شده است. آمار

سرشماری های عمومی نیز با تکیه بر منابع مرکز آمار ایران و سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان همدان تهیه و مبنای تحقیق بوده است. در تعداد روستاهای هر دهستان در هر شهرستان، بین آمار فرمانداری ها و آمار سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان تفاوت هایی دیده می شود که علت عمده این دوگانگی مربوط به آوردن نام و آمار جمعیتی مزارع و مکان ها در لیست هر دهستان است که مخاطب را بدلیل عدم آشنایی با تعاریف روستا، مزرعه و مکان به اشتباه می اندازد. بر مبنای تبصره های ۱ و ۲ ذیل ماده ۲ قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری مصوب سال ۱۳۶۲ مزرعه و مکان در قانون فوق پیش بینی و در هر سرشماری آمار جمعیتی آنها مستقل آورده می شود. مزرعه محل کشاورزی و مکان محل فعالیت های غیر کشاورزی اعم از تولیدی، صنعتی و خدماتی و غیره است. قابل ذکر است این اثر خالی از اشکال و ایراد نیست امید است خوانندگان عزیز با صبر و بزرگواری خود، این حقیر را مورد لطف و کرم خویش قرار داده و به ارشاد و راهنمایی بپردازند و یا با خلق آثار غنی تر در ارتباط با موضوعات مورد بحث، به افزایش دانش موضوع در حوزه تقسیمات سیاسی در کشور و استان کمک نمایند. در پایان وظیفه می دانم از همکاری کلیه فرمانداری های تابعه استان و همچنین آقای الماسی مدیر کل محترم سیاسی، انتخابات و تقسیمات کشوری استانداری و آقایان علی رضا زنگنه، یاسر نظام اسلامی، سید محمد مصطفوی و اصغر نصیری همکارانم در فرمانداری شهرستان فامنین که در این راه مرا کمک و همراهی نمودند تشکر و قدر دانی نمایم.

دکتر احمد حیدری

۱۳۹۹/۰۱/۱۵